

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Nc/5/2017
Identifikačné číslo spisu:	7108217874
Dátum vydania rozhodnutia:	20.12.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7108217874.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu M. X., narodeného X. X. XXXX, bývajúceho v U., U., t. č. v U., C., zastúpeného JUDr. Ladislavom Miklošom, advokátom so sídlom v Košiciach, Vodná 6, proti žalovanej MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r. o., so sídlom v Bratislave, Bratislavská 1/a, IČO: 31 444 873, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Paul Q, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Karadžičova 2, Twin City, o ochranu osobnosti a náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 12C/149/2008, o vylúčení sudcu Krajského súdu v Košiciach JUDr. Petra Tutka z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 1Co/105/2017, 1Co/106/2017, takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Košiciach JUDr. Peter Tutko nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 1Co/105/2017, 1Co/106/2017.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 1Co/105/2017, 1Co/106/2017 žalovaná podaním z 22. júna 2017 oznámila krajskému súdu uplatnenie námietky zaujatosti voči sudcovi JUDr. Petrovi Tutkovi (ďalej len „namietaný sudca“) pre jeho pomer k právnomu zástupcovi žalovanej, a to z dôvodu, že namietaný sudca bol žalobcom v spore vedenom proti spoločnosti Petit press, a. s., ktorej právnym zástupcom bola Advokátska kancelária Paul Q, s. r. o. (vystupujúca pod predchádzajúcim obchodným menom DEDÁK & Partners, s. r. o.), ktorá je v prejednávanej veci právnym zástupcom žalovanej. V uvedenom spore bol namietaný sudca neúspešný a bol zaviazaný na úhradu trov konania, ktoré nezaplatil v súdom určenej lehote, ale až po výzve právneho zástupcu žalovanej spoločnosti Petit press, a. s. Ďalej uviedla, že pre krátkosť času, ktorý uplynul od doriešenia právneho sporu medzi namietaným sudcom a spoločnosťou Petit press, a. s., ako aj vzhľadom na výsledok uvedeného sporu, nie je možné zaručiť objektívny aspekt nezaujatosti namietaného sudcu.

2. Namietaný sudca vo svojom vyjadrení k námietke zaujatosti uviedol, že v spore medzi ním a spoločnosťou Petit press, a. s. bola táto spoločnosť zastúpená JUDr. Štefanom Dedákom a nie Advokátskou kanceláriou DEDÁK & Partners, s. r. o., ako uvádza žalovaná, a že pohľadávku vo vzťahu

k trovám konania uhradil na základe jedinej výzvy, ktorá mu bola predložená. Má za to, že nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, pretože nemá pomer k sporu, stranám ani k ich právnym zástupcom, nakoľko na základe skutočností tvrdených v námietke žalovanej nemožno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)] vec prejednal a dospel k záveru, že podmienky vylúčenia zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nie sú v tomto prípade splnené.

4. Podľa § 49 ods. 1 C. s. p. sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

5. Účelom úpravy pojatej do práve odcitovaného ustanovenia základného predpisu civilného sporového procesu Slovenskej republiky je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z pohľadu uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, ktorým môže byť len niektorý z nasledujúcich vzťahov:

a/ k sporu (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je priamo stranou sporu alebo osobou zúčastnenou na konaní, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na spor, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť alebo tiež vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti nasvedčujúce získaniu sudcom poznatkov o veci inak, než spôsobom predpokladaným právom, teda najmä dokazovaním),

b/ k stranám [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu, ktorý má buď charakter rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu či relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho, ako aj negatívneho)],

c/ k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní (viď vyššie pod b.).

6. Pri posudzovaní dôvodnosti námietky žalovanej vo vzťahu k sudcovi krajského súdu o skutočnostiach majúcich privodiť jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania sporu, vychádzal najvyšší súd zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudca je totiž vo všeobecnosti vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

7. Integrovanou súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd - tu por. prílohu oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.) je garancia toho, aby v spore rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky, čiže ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) zároveň zahrňuje aj právo na to, aby spor nebol odňatý zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v možnosti zmariť hroziace riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

8. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti a nadŕžania určitej procesnej strane). Len nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (porovnaj napr. II. ÚS 71/97).

9. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh strany (§ 52 C. s. p.), alebo na základe oznámenia samotného sudcu (§ 50 C. s. p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

10. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, či strany, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska (sudcu, strany), ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či vyslovená obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či uvádzané okolnosti sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu, teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je pritom len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Nedostatok objektívnej nestrannosti nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

11. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

12. Z vyššie spomenutej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom konania (dnes stranám sporu) alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine

ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

13. Citované zákonné ustanovenie § 49 ods. 1 C. s. p. predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k stranám konania (či len k niektorému z nich), prípadne k ich zástupcom (či len k jednému z viacerých zástupcov, pokiaľ ich v konaní vystupuje viac), ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia. Pri uplatnení teórie zdania však nemenej dôležité je, či charakter vzťahu sudcu k veci, k stranám konania alebo k ich zástupcom sám osebe je spôsobilý vzbudiť pochybnosti o tom, že sudca dotknutý niektorým takýmto vzťahom vec skutočne prejedná a rozhodne nestranne. Platí tu potom, že procesu skúmania a aj prípadného preukazovania podlieha len existencia zákonom predpokladaného vzťahu sudcu a nie aj existencia jeho zaujatosti či nezaujatosti (ktorú ako vnútorný psychický vzťah sudcu k veci, k účastníkovi konania alebo k zástupcovi účastníka by bolo preukazovať ťažké, ak nie i nemožné).

14. I keď v predmetnej veci skutočnosť, že namietaný sudca bol neúspešným v spore, v ktorom protistrana bola zastúpená zástupkyňou žalovanej (resp., vychádzajúc zo záhlavia žalovanou predloženého rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. 11. 2011 sp. zn. 7Co/199/2009, bola zastúpená advokátom JUDr. Štefanom Dedákom, ktorý do 30. 1. 2015 vykonával funkciu konateľa zástupkyne žalovanej a zároveň bol jej spoločníkom), mohla u žalovanej viesť k vysloveniu obavy, že namietaný sudca by mohol mať negatívny vzťah k jej zástupkyňi, zistené okolnosti (resp. len samotná skutočnosť neúspechu sudcu v spore) neumožňujú bez ďalšieho záver o objektívnej oprávnenosti tejto obavy. Nie je preto možné konštatovať existenciu odôvodnených pochybností o nedostatku nestrannosti namietaného sudcu.

15. V súvislosti s vyššie uvedeným záverom považuje najvyšší súd za potrebné zdôrazniť, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prisediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. vyplýva o. i. povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca (v rámci prejednávania a rozhodovania konkrétného sporu) zachovávať k veci, k stranám a k ich zástupcom vždy vecný a profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od strán a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Svojím správaním má dbať na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. Musí mať dostatok schopnosti ovládať svoje konanie aj sféru svojich vnútorných pocitov. Súčasťou vecného prístupu sudcu k prejednávanej veci, k stranám a k ich zástupcom je napr. aj schopnosť sudcu vyrovnávať sa vnútorne s prípadnými námietkami strán v priebehu i mimo konania, ako aj s eventúálnou kritikou jeho konania, ktorá môže mať rozmanitú podobu (porovnaj R 47/1998), a rovnako aj schopnosť vyrovnávať sa s neúspechom v spore, v ktorom protistranu zastupoval zástupca vystupujúci vo veci, ktorú práve prejednáva. Pokiaľ by sudca (mimo iného) takúto schopnosť nemal, spochybňovalo by to jeho spôsobilosť vykonávať funkciu sudcu. Treba pripomenúť, že nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho napĺňania (poskytovania) spravodlivosti.

16. Najvyšší súd preto rozhodol, že namietaný sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.